

Die The

Bronnie

Bronberger

fokus op die landelike leefwyse / focus on country living

Oktober/October 2023 Vol.22 No.2

info@bronberger.co.za

www.bronberger.co.za

012 734 0522

gratis/free

Nou ook beskikbaar via WhatsApp en e-pos

Binne / Inside:

- Haiku kom huis toe – BI 8
- Perde word só gered – BI 12
- Eerste sedert 1985 – BI 21
- Seun sterf in aanval – BI 9
- Kouse was kosbaar – BI 17
- Digter was ook sjef – BI 24

Castrol
AUTO SERVICE

CAR & TRUCK SERVICE CENTRE

Maintenance and repairs on:

Horseboxes • Caravans • Trailers • Tractors

ALL MAKES AND MODELS : VEHICLE • SUV • 4X4 • Trucks

Major service / Timing belts / Wheelbearings / Shock absorbers

Clutch kit / CV joints / Alternators / Auto electrical / Diagnostics

Problem finding / Key programming, spare keys and remotes

MAJOR SERVICE PRICE INCLUDE : DIAGNOSTICS TEST AND VEHICLE CHECK

Major Service

Prado/
Fortuner/
Landcruiser/
D4D Hilux
R2 450,00

Cambelt kit
R2 650,00

Major Service

320i / 320d
323i / 330i
330d / 118i
120d
R2 650,00

Major Service

C180 / C200
C220 / C320
A180 / B200
120d
R2 650,00

Major Service

Amarok
R2 450,00
Polo Vivo
R2 250,00

Major Service

Ford Ranger
R2 450,00
Fiesta/Figo
R2 450,00

For Quotation on any make of vehicle
give us a call on (012) 803 4021 or
Contact Donatella on 071 335 6453

- We do collect and deliver vehicles from and to customers' homes or offices.
- Prices include service parts and labour, but excludes 15% VAT.
- Tractor repair and maintenance on site

Owners: Vince, Costa and Charmaine
Vince and Costa each having over 30 years experience
in the motor trade industry.

012 803 4021 / Vince 082 382 6924
Costa 083 456 7077 / Charmaine 072 632 1447

Managed by Owners Since 2004
SHERE, PLOT 50 GRAHAM ROAD, LYNNWOOD ROAD EXT, PRETORIA EAST

Water Pump Group
sustainable reliable solutions

Professionele en omvattende watervoorsiening

- BOORGATPOMPE
- DRUKPOMPE
- SONKRAGPOMPE
- BESPROEIINGS TOEBEHORE
- VERVAARDIGING VAN HDPE & LDPE PYPE
- TENKS
- BOORGAT TOETS EN INSTALLASIES
- EN ANDER WATER TOEBEHORE

012 940 0511

www.waterpumpgroup.co.za
admin@waterpumpgroup.co.za

RAYTON
H/v R515 & R104, Jan Ellis Winkelsentrum
MORELETAPARK
De Villebois Mareuilstraat 1267

Besoek ons winkels vir al jou benodighede en professionele diens.

www.inyatigroup.co.za | marketing@inyatigroup.co.za

012 940 0507

Borehole Surveys

Borehole Drilling

98%

is the **success rate** on
boreholes surveyed and
drilled by Inyati Drilling

Oktober/October 2023
012 734 0522 / www.bronberger.co.za
• Redaksie •

 Angie Kleijn 012 734 0522
 info@bronberger.co.za
 WhatsApp/Telegram: 083 959 1016

**Advertensie:
Navrae en Bespreking**

Bel ons nou vir jou wenner-advertensie in **Die Bronberger**. Ons staan jou by met raad, daad, fotografie en die opstel en uitleg van jou advertensie teen geen ekstra koste nie. Jy kry 'n gratis proef vir goedkeuring voor plasing. 'n Advertensie in **Die Bronberger** bring nuwe voete na jou besigheid. Ons bereik die min ontgind koopkrag in die ooste van, en ten ooste van Pretoria met 'n publikasie wat die mense regtig wil lees. Vra gerus ons gereelds adverteerders of volg die lesermeelewings in ons brieukolom.

Bel ons by 012 734 0522 of stuur 'n e-pos na info@bronberger.co.za.

Besoek www.bronberger.co.za.

Uitgegee deur: Die Bronberger, Posbus 92366, Mooikloof, 0059 Tel: 012 734 0522; Faks: 086 650 7860

E-pos: info@bronberger.co.za Gedruk deur Seriti Printing Digital, Derdepoortstraat 318, Silverton

Advertensie & redaksionele navrae en -bydraes
Tel: 012 734 0522

Verspreiding / Distribution: Die Bronberger word teen die middel van elke maand versprei:

Toonbladverspreiding in: Olympus, Zwavelpoort, Shere, Tygervallei, Hazeldean, Silver Lakes, Boschkop, Tierpoort, Rietfontein, Mooikloof, Bashewa, Grootfontein, Welbekend, Bapsfontein, Klipkop, Witpoort, Kleinonderhoudt, Mooiplaats, Donkerhoek, Pienarspoort, Kleinfontein, Vaalbank, Valtaki, Cullinan, Rayton, Bronhorstspruit, Kaalfontein, Faerie Glen, Moreletapark, Waterkloofrif, Menlyn, Wapadrand, Lynnwoodrif, Willows, Equestria en Garsfontein.

Kopiereg

Kopiereg word op alle redaksionele materiaal in dié uitgawe gehou. Terwyl alle voorsorg deur die uitgewer en redakteur geneem word, kan ons nie verantwoordelik gehou word vir enige foute of uitlatings nie.

Bladuitleg
Jeanette
083 258 2665
jeanette@bronberger.co.za

Vintage
Graphic Designs

DTS FIRE

admin@dtsfire.co.za
066 478 5100
081 810 8600

- Service and Supply of Fire Equipment
- Fire Detection Systems
- Fire Doors
- Fire Seal

Isaiah 62:4 "The one that belongs to God"

brieue/letters
Dankie vir geskiedenis
Lukas de Waal van Moreletapark:

Geagte Angie en jou span. Dit is vir my 'n besondere voorreg om as oud Pretorianer – sedert 1961 – vir julle geluk te wens met die 21ste bestaansjaar van **Die Bronberger**.

Dankie vir julle onbaatsugtige diens wat julle en julle voorgangers gelewer het en nog lewer om die geskiedenis van Pretoria en omgewing op hierdie wyse op te teken en vir die nageslag te bewaar. Ek bid graag vir julle sterkte toe vir wat julle ook al in die toekoms beplan en ten uitvoer bring.

Vreugde en voorreg
Louise Smith van Pretoria-Noord:

Uiteindelik kry ek vandaag my mondigwording Bronnie by die kinders in Garsfontein. Wat 'n vreugde en voorreg om die lywige Bronnie onder oë te kan kry. Soveel pragtige artikels. Baie dankie vir die dieresories oor 21 jaar – 'n genot om dit te kan lees oor soveel jare heen.

Baie geluk ook aan Angie en haar span met die saamstel van 'n besondere Bronnie hierdie maand. Gerhard sou so trots gewees het. Veral die terugblik op Vreethans en Metgesel se kuierbesoek wek groot heimwee. Dit voel kompleet asof 'n mens ook al deel is van die Bronnie se familie. Dankie vir die mooi herinneringe. Hou die fort so.

 Tania 072 089 0227
 tania@bronberger.co.za

 Hannes 072 992 5440
 hannes@bronberger.co.za
 Rayton, Cullinan,
 Bronhorstspruit

Ryperd los probleem op
Betsie Steyn van Kleinfontein:

Na aanleiding van die artikel oor Minke Bekker in die Augustus-uitgawe, het oom Hannes Opperman 'n interessante brokkie oor die belangrikheid van perde.

Hy was tot 1976 by die parke-afdeling van die stadsraad van Pretoria as sekzievoorman betrokke. In die laat 1970's is hy na die Waltloo lisensiering-toetsentrum oorgeplaas en het in die oostelike dele van die stad die tuinbou- en sporterreine behartig.

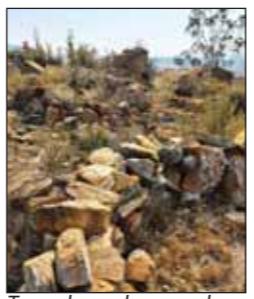
Oom Hannes het geweet dat die mense by die Rietvlei-reservaat se parke-afdeling suksesvol om die terrein te patroolleer en te inspekteer, omdat die gebied onrybaar vir voertuie was. Hy het genoem dat 'n perd die oplossing sal wees.

In daardie stadium het oom Hannes 'n amptelike huis gehad. Hy het die grond omhein en beeste, skape, bokke en twee ryperde daar aangehou. Sy twee seuns het oral daar rondgery. Toe bied hy vir die opsigtter by Rietvlei, Piet Pretorius, 'n perd aan om te help met die probleem – gratis. Piet Petoers het die perd by oom Hannes gaan haal, opgesaal en teruggelei toe – maklik sowat 25 km ver. So is die probleem oopgelos en hulle kon oral op onbegaanbare plekke inkom om hulle werk te doen.

Skanse op Bronberg
Esmarie Yssel van Pretoria:

Goeienaand Bronnie-span. Ek hoop dit gaan voorspoedig daar by julle. Ek wil graag weet of julle moontlik inligting het oor die Anglo-boereoorlog veldslag wat in die omgewing van die Nkwe-plesieroord plaasgevind het of dalk nie plaasgevind het nie.

Ons het die naweek daar gaan stap en daar is verskeie pragtig bewaarde skanse, maar ek kry nie inligting oor die slag op Google nie. Ek weet julle plaas interessante geskiedenis-

Twee skanse langs mekaar

Wil u graag beter hoor? Nuwe tegnologie teen bekostigbare pryse!

**Gehoordienste plaaslik
beskikbaar**
~ Maandag tot Vrydag ~

- Gehoortoets • Gehoorapparate • Batterye en toebehore
- Diens en herstel van gehoorapparate

082 335 5706

Karien Vermaak Pr. No: 0255238
Naudéstraat 82, Rayton / karienvermaak@vodamail.co.za

berigte en het gewonder of julle dalk vir my inligting het.

Ons het Esmarie laat weet dat daardie skanse op die Bronberg deel was van die ooploop na die Slag van Donkerhoek (Diamond Hill). Twee artikels wat ons in die onlangser verlede daaroor gedoen het, is by www.bronberger.co.za onder die Toeka se

Dae-afdeling: 'Boer en Brit veg ná 120 jaar saam om slagveld teen mynbou te beskerm' in Januarie 2021 en 'Gedenktekens help slagveld teen mynbou beskerm' in Junie 2021. – Red

brieue/letters

Een van die skanse op die Bronberg by Nkwe, Tierpoort

Dae-afdeling: 'Boer en Brit veg ná 120 jaar saam om slagveld teen mynbou te beskerm' in Januarie 2021 en 'Gedenktekens help slagveld teen mynbou beskerm' in Junie 2021. – Red

Disaster in the waiting
Dries de Klerk from Bashewa:

I refer to your article in **The Bronberger** of July 2023 regarding the progress of services at the Mooikloof Mega City with 50 000 sectional title units. Traffic-wise, the current "upgrading" of Garstfontein Road by Gauteng Government is a serious disaster in the waiting.

From the Mega City entrance under construction to Philadelphia Road at Woodlands Boulevard is in the order of 8 km. The 50 000 units, each only with a single car, equates to 50 000 cars on Garstfontein Road. Assuming an average car length of 3 m, only 2 666 cars can fit bumper to bumper on this stretch of road at the same time. This excludes the north/south traffic joining Garstfontein Road from Jollify Main Road and or Matt Street.

Regarding road upgrades to accommodate the estimated increase of traffic: Starting at Philadelphia Road at Woodlands Boulevard, direction east, the slipway is being lengthened. Yet about 200 m from the traffic light at Matt Street, construction ends. Thus two lanes become one and a couple of meter on before the traffic light it becomes a dual lane again. After the traffic light, we are back to single lanes, as it is today. A beautiful bottleneck!

Proceeding to Jollify Main Road, four slipways are being lengthened and widened. Yet after approximately 200 m, we are back to single lanes again. Clearly the current "upgrades" will not address or alleviate any increase of traffic; they are only aimed at getting traffic faster into and out of Woodlands Boulevard and the Mooikloof shopping centre.

A further concern is the handling of rain storm water at and around the Mega City. From about Tier Road, direction west, a trench has been dug adjacent to the south of Garstfontein Road. From the Mega City entrance, all vegetation adjacent to Garstfontein Road has been removed – providing a splendid water highway! All of this will undoubtedly flood Garstfontein Road in the ditch, let alone be diverted into the adjacent Mooikloof Glen estate.

To page 6

Ons voorblad

"Dit is die maand Oktober, die mooiste, mooiste maand." C Louis Leipoldt se "blomtuin-vol van kleure" wys in die pienk prag van die koningsprotea, ook bekend as heuningpot. Laurika van der Linde het die foto geneem

Om jou Bronnie maandeliks elektronies te kry, stuur die versoek met jou naam en van en die omgewing waar jy woon na info@bronberger.co.za. Stuur 'n dergelike versoek per WhatsApp na 083-959-1016 om die elektroniese uitgawe op WhatsApp te ontvang. Dit is gratis.

RotoTank™
Manufacturers of Water, Chemical, Transport, Septic tanks and Silos

Northwestinfo@rototank.co.za
www.rototank.co.za

Roto Tank Northwest / Pretoria
010 100 8381
078 296 2096

Water Tanks - Silo Tanks - Septic Tanks - Water Troughs - Transport Tanks - Water Pumps - Stands - Fittings - Pipes

Die waarde van gemeenskapsgees

In jou hande hou jy nou die "mooiste, mooiste maand" se Bronnie. Oktobermaand s'n. Dit is 'n uitgawe wat die "blomtuin vol van kleure" in dié seisoen wys en stories oor die mooiste, mooiste menseharte vertel. Mense wat saamstaan as 'n gemeenskap en verskillende gemeenskappe wat saamwerk om mens, dier en die natuur te help.

Op bladsy agt kan jy lees hoe uiteenlopende groepe mense oor 'n groot gebied gehelp het om Haiku, die 11-jarige skaaphond, te soek sodat sy met haar eienares, die 90-jarige dr Selma van Schouwenburg van Die Wilgers, herenig kon word.

Dr Selma, 'n afgetrede veearts, se motor met Haiku binne-in is by 'n koopsentrum in Lynnwoodweg geestel. Die motor is die volgende dag in Mamelodi-wes gevind, maar Haiku was nêrens te siene nie. So het gemeenskappe in 'n groot soektoeg saamgestaan en gesien dat Haiku van Mamelodi na Eersterus beweeg het en deur die bosse na Derdepoort waar sy en dr Selma ná 10 dae herenig is.

Op bladsy 12 berig ons oor 'n reddingspoging van 'n ander aard. Wet Nose Dierereddingsentrum moes 'n groot klomp perde binne 'n paar weke red. Die eerste geval, waar 24 perde verwyder moes word, het op Grootfontein afgespeel. In die tweede geval is sewe perde en ses donkies op 'n eiendom in Seekoeigat gered.

Ander perde-eienaars het met hulle eie voertuie en perdewaantjies saamgegaan en saam na die perde help soek. 'n Bad-en-Braaidag is ook by Wet Nose gehou en gemeenskapselede het opgedag om van die perde wat gered is, te bad. Sentrumbestuurder en inspekteur, Veronica van Greunen, sê dat dié dag nie net oor skenkings en fisiese werk gegaan het nie, maar oor die gemeenskapsgees van omgee-mense wat saamstaan om te help.

Mense staan ook saam om wrede strikke wat gestel word, te verwyder, vertel ons op bladsy 21. In 'n onlangse boodskap aan grondeienaars in die Bapsfontein-omgewing, sê Jill Watson dat daar 'n toename in strikke in dié gebied is. "Dit is belangrik dat ons optree om onskuldige wesens teen die wredeheid van strikke te beskerm," sê sy. "Help ons om 'n verskil te maak."

Die welsyns-engele, soos Kungwini Welsynsorganisasie en ander, lede van die gemeenskapsveiligheids-groepe wat, sonder soeke na erkenning, hulle tyd offer om mense in nood by te staan en vir almal wat julle harte gee, gee, gee vir die gebied – ons is trots daarop om julle gemeenskappublikasie te wees.

Briewe/Letters ...

from page 5

At the time of writing this, all construction has seemingly grinded to a halt. At the Mega City entrance, I have noticed all previously installed curbing has been removed! Why? Somebody miscalculated the level of the road being constructed. It is much lower than the current road in use. Are we as residents and users of Garstfontein Road going to wait until this disaster has realized or take preventative action beforehand?

Letter shortened. - Ed

**Kan u gemaklik hoor?
Ons help graag!**

Tuisbesoeke word gedoen,
sowel as gehoortoetsie
in die gemak van u huis.

Dienste:

- Gehoorbeskerming
- Mobiele diens vir u gemak
- Diagnostiese gehoortoetsie
- Alles wat nodig is vir gehoorapparate
- Bekostigbare, moderne gehoorapparate
- Verskillende style en soorte gehoorapparate

Ons doen aflewering!

Skakel vir 'n afspraak: **082 325 4544**

Live for Hearing
We live to improve quality of life

PRETORIA: Cornwall View Winkelcentrum, H/v Boeing en Pieringstr Elarduspark
BRONKHORSTSPRUIT: Oppidraai Eenheid 8, Marketstr 88, Bronhorstspruit

**WE MANUFACTURE
PRE-CAST RIBS WITH GIRDERS**

CONCRETE HOLLOW BLOCKS | POLY BLOCKS

FT 110 / PB 110   FT 140 / PB 140   FT 200 / PB 200   FT 250 / PB 250

**M6 BUILDING BLOCKS
RDP MAXI BRICKS**

072 049 9560
012 736 9056

PJ PROJECTS
Pre-Cast Rib and Block First Fleets

Vergete prins se graf

Marco Nel
van Pretoria:

Dit is 'n paar
jaar sedert ek
laaste met
julle gesels
het. Ek het gister, 6 September, die graf gaan opsoek van die prins van
Engeland, Prins Christian Victor Albert Louis Ernst Anton van Schleswig-
Holstein, oor wie julle berig het in 'Toeka se dae' in September 2009, as ek
reg onthou.

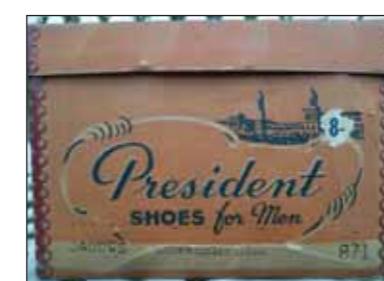
Met my nuutste foto het ek besluit om die ou foto, wat deur julle gepublieer is, te kombineer met die nuutste en ek het toe sommer ook 'n artikel
saamgestel, gekombineer uit julle ou artikel met foto's en ander bronne.
Dalk kan julle dit gebruik. Intussen geniet ek steeds **Die Bronberger**.
Ons het Marco vir sy bydrae bedank en hou die artikel op lêer vir moontlike
toekomstige gebruik, wanneer daar voldoende redaksionele ruimte
beskikbaar is. - Red

Weet iemand dalk?

Stephan Oberholzer van Zwavelpoort:

Het iemand vir my die inhoudsopgawe van die musiek-skywe in 'Reader's Digest' se 'A night at the opera', soos op die foto? Ek wil graag die name
van die snitte en die name van die sangers hê. Ek sal 'n pdf-afskrif hiervan
baie waardeer. My nommer is 082-736-3542.

Ek stuur ook foto's van 'n ou skoendoos. Ongelukkig weet ek nie hoe oud
die skoendoos is nie! Dit het aan iemand wat ek ken se pa behoort. Haar
pa is al etlike jare gelede diep in sy negentigs oorlede.
Binne in die skoendoos was ou vakuum-
buise, of radio-lampe soos die ou mense
dit genoem het. Die ou klankversterkers
en radio's het met hierdie vakuum-buisse
gewerk.

Die ou skoendoos

Marco se nuwe foto, links, gekombineer met die ou foto,
regs, van die prins se graf

ONTSPAN MET WILLARD XPRESS

Koop 'n Willard battery
by ons en kry 'n
Willard kampstoel
as geskenk by. NET SO.

Geldig solank voorraad hou.

Willard **VARTA** BATTERY APPROVED DEALER

X Willard Batteries
PRESS
BATTERY LEGENDS

083 260 7589
012 997 0464/8
1299 De Villebois Drive
Moreletapark, Pretoria

STIHL **LAWNMOWER LEGENDS** **STIHL**

STIHL HSA 26
Cordless hedge trimmer
R 2 995
Includes:
Battery, charger,
shrub cutting blade,
grass cutting blade,
carry bag

STIHL SEA 20
Cordless hand vacuum
R 2 995
Includes:
Battery, charger,
carry bag, attachments

STIHL MS 210
Petrol saag
R 3 995

STIHL GTA 26
Cordless garden pruner
R 3 495
Includes: Battery, charger, carry bag

STIHL, NATURALLY
#myspacemyway

1299 De Villebois Drive,
Moreletapark
Pretoria East
Tel: 012 997 0464/8
E-mail: legends@forextrader.co.za
www.legends-power.co.za
Battery Legends & Lawnmower Legends
divisions of:
LEGENDS POWER HOLDINGS (PTY) LTD

LEGENDS POWER HOLDINGS
PTY LTD
STIHL VARTA Willard
We Strive to Meet YOUR Specialised Needs –
DOMESTIC & INDUSTRIAL

Gemeenskappe span saam om Haiku te vind

Haiku, 'n 11-jarige skaaphond, is ná 'n 10-dae lange soektog deur verskeie gemeenskappe met haar eienares, die 90-jarige dr Selma van Schouwenburg, herenig. Dr Selma, 'n afgetreden veearts, se motor is op 22 September by 'n koopsentrum in Lynnwoodweg gesteel met Haiku, wat onlangs 'n operasie op haar agterbeen gehad het, in die motor.

'n Blye weersiens
Tebogo Maredi en Elaine Papastefanou by Haiku

'n Familielid, Ferdinand Loubser, het vertel dat iemand dr Selma met 'n koopwaantjie gestamp het terwyl sy kruideniersware gekoop het. Dis eers toe sy haar motor nie in die parkeerplek kon vind nie, dat sy besef het haar motorsleutels is gesteel.

Die motor is die volgende dag in Selerpstraat naby die Mamelodi Baptiste Kerk in Mamelodi-wes

gevind en 'n soektog na Haiku is op tou gesit. Verskeie gemeenskappe het betrokke geraak en ná 'n week het sekuriteitswagte by die Mamelodi-wes begraafplaas gesé dat hulle 'n skaaphond gesien het. Diereliefhebbers soos Anna Maringa het kos uitgesit.

Tebogo Maredi, direkteur van Soshangwe Dierenkuiling, het ondersoek ingestel en Haiku onder bosse in 'n sloot sien slaap. Toe hy nader gaan, het sy geskrik en weg-hardloop. Op 30 September het Tebogo berig dat Haiku van Mamelodi na Eersterust beweeg het en kwart oor sewe die aand in Eersterust gesien is.

Die volgende dag het sy deur die bosse na Derdepoort beweeg en Tebogo en sy span het by huise aangeklop om te vra dat mense vir 'n skaaphond moet uitkyk. Op 2 Oktober het hy berig dat Elaine Papastefanou by Derdepoort vir Haiku in 'n erf gelok het en dat dr

Haiku ná haar tuiskoms by dr Selma van Schouwenburg
Foto: Facebook – Tebogo Maredi

Selma met haar hondekind herenig is. Dr Selma het by Waterkloof Veearts en Dierenhospitaal gewerk tot sy 86 jaar oud was. Sy het haar loopbaan as wiskunde en Engels onderwyser begin voor sy veeteknikende gaan studeer het. Sy het vir 40 jaar as 'n veearts gewerk en het afgetree omdat sy na Willow Haven-aftreeoord getrek het, wat te ver van die praktyk af is om daagliks heen en weer te ry.

Uitblinker sterf in aanval op kleinhouewe

Die 14-jarige Jayden Louw is op 7 Oktober doodgeskiet in 'n aanval op sy gesin se kleinhouewe in die Welbekend-distrik buite Bapsfontein. Vyf swaar gewapende mans het ongeveer 1 nm met twee voertuie, 'n wit BMW 1-reeks en 'n swart Mazda 3 met 'n Mosambiese nommerplaat, op die gesin toegeslaan, sê Llewellyn Hemmens, AfriForum se streekshoof vir veiligheid in die Noordstreek, wat op die toneel was.

Jayden was lief vir lees

Jayden en sy jonger broer, die 10-jarige Damian en sy ma, Lyall (50), was alleen by die huis. Daar was 'n klop aan die deur en Lyall het die deur op 'n skrefie oopgemaak. Sy het probeer om die mans uit die

huis te hou toe sy die vuurwapens sien. Hulle het die deur oopgedwing en haar gedwing om vir hulle te wys waar die kluse is.

Jayden het gesien hoe sy ma hardhandig hanteer word. Sy het geskree dat hy en sy boetie moet vlug. Skote is afgevuur en Lyall het gesien dat Jayden uit 'n wond op sy bors bloei.

Llewellyn sé dat die aanvallers met 'n paar selfone en skootrekenaars daar weg is. Lyall het met Jayden na die Netcare Linmed-hospitaal op Benoni gejaag. Op pad soontoet het sy haар man, Duan, gebel. Hy werk aan vragmotors en boer met skape op die gesin se hoeue en was besig om 'n vragmotor te bestuur toe hy die oproep ontvang het.

Iemand het die vragmotor by hom oorgeneem sodat hy hospitaal toe kon gaan en hy was net betyds om sy seun finaal te groet. Jayden is 'n paar ure ná sy aankoms in die hospitaal dood.

Volgens 'n familielid was Jayden 'n uitblinker. Hy was by The Innovative Study and Tutor Centre in Benoni en het die A's in al sy vakke gekry, was musikaal, het graag die klas-

sieke en elektriese kitaar bespeel, was sportief, lief om te lees en het verskeie medaljes en sertifikate verower. Hy wou eendag 'n sjef word. Polisiewoordvoerder, luitenant-kolonel Mavela Masondo, het gesé dat 'n saak van roef en moord by die polisie aanhangig gemaak is.

Jayden Louw op sy 14e verjaardag in Maart
Foto: Verskaf

Broodblik & Koffiepit

PADSTAL

TOE OP SONDAE

083 445 1608 | Broodblik & Koffiepit | adelekooffiepit@gmail.com
OP DIE R51 SPRINGS PRETORIA PAD TUSSEN PETIT & BAPSFONTEIN | S26° 02.336 E028° 23.477

BEST DOG FACILITY IN TOWN

Best Friends Dog School

DOG HOLIDAY BOARDING AND DAY CARE SPECIALIST

FUN AGILITY TRAINING

SPECIALIST K9 BOARD & TRAIN

5 STARS RATING

★★★★★

PRETORIA EAST * 067 888 0142 *

HELLO@BESTFRIENDSDOGSCHOOL.COM

Specializing in

sales of

SMALL HOLDINGS, FARMS & GAME FARMS

STOCK URGENTLY NEEDED! WE HAVE QUALIFIED BUYERS

RealNet
PROPERTIES

Joop: 083 442 5037 | Bees: 082 401 2773 | Pieter: 082 321 2313

RealNet RainMaker (Pty) Ltd, trading as RealNet RainMaker AGRI - Farms & Smallholdings, a Franchisee of RealNet Holdings (Pty) Ltd. Registered with the PPRA.

FAMILY PET centre

Family Pet Centre
is Lolla se enigste
voordeur.
Sy is tevreden met
niks minder nie.

**DIE GROOTSTE
1-STOP
TROETELDIER-
WINKEL
IN SUID-AFRIKA**

SILVER LAKES Hazeldean Square Winkel #47
KONTAK ONS: 012 750 0090

CENTURION Centurion Lifestyle Centre
KONTAK ONS: 012 941 4825

FOURWAYS Fourways Crossing Shopping Centre
KONTAK ONS: 011 033 4600

BESOEK ONS WEBTUISTE WWW.FAMILYPET.CO.ZA

Vir ons geveerde gesin se veiligheid, moet asseblief nie met voëls die winkel binnegaan nie.

TEL: 011 822 8503 / 011 964 1323
FAX: 086 630 2616
sales@gas2u.co.za
www.gas2u.co.za

GAS2U

GPS co-ordinates
-26.0026161 28.4140339
14 Magic Avenue Bapsfontein
(near BP Garage)

LP GAS for sale,
for refill or new
cylinders
available.

Full Range of Air Products
Industrial Gases available,
for Welding, cutting or
your manufacturing needs,
delivery or collection
welcome!

Deal of the Month

Stainless steel 2 burner
hot plate
Now R399.00

Canister deal 1 for 49.95
or 4 for R159.95

Whistling Gas Kettle 3.0L
R299.00
Stainless, Pink, Gold & Champaign colours available

Stainless Steel 600mm hob
2 Gas burners,
2 Electric plates
Now R2 299.00

Stainless Steel
900mm hob
4 Gas burners,
2 Electric plates
Now
R4 399.00

Best Seller!!
Ful gas freestanding stove
60x60
4 Gas burners
with safety
R4 995.00
While stocks last!!

Stainless steel stock pot
and lid 35L
R1 399.00

Regular bleach
5L
R39.00

Dishwashing Liquid
5L
R69.00

Oven cleaner
5L
R79.00

Home kitchen
fire out
485g
with bracket
Now
R69.00

Every day is pensioners day - less 5% (gas only)

Prices valid until end of October 2023.
T's & C's apply. All prices include VAT

Perde word "net betyds" gered

Wet Nose Dierereddingsentrum moes in September lasbrieve kry om verwaarloosde, uitgehongerde en siek perde van hulle eienaars te verwys.

Met die eerste redding moes 24 perde op Grootfontein verwys word. Wet Nose se sentrumbevryster en inspekteur, Veronica van Greunen, sê dat die perde aan 'n mens wat hulle as 'n bron van inkomste gebruik het, behoort.

Tog was daar nie genoeg voor nie, die perde was vol bosluse, het wurms gehad, gebrekke indien enige sorg vir hulle hoeve, geen behandeling van hulle tandie of mediese sorg nie en geen inenting nie.

'n Merrie genaamd Jessie is eerste gered. Sy het in die veld gelê en was te swak, uitgehonger en siek met bosluikoors om op te staan. 'n Hele span moes help om haar dringend by Wet Nose se kliniek te kry.

Die eerste perd wat op 29 September gered is

Wet Nose het 'n dringende saak voor 'n landdros gebring en 'n hofbevel is uitgereik om die res van die perde te verwys. Die reddingsdag was 13 September en teen sesuur die aand was die perde veilig by Wet Nose.

Die reuseatak om elke perd te behandel, moes begin en Wet Nose het 'n hulpkreet uitgestuur. Die Hoëveld Perdesorg-

Die reddingswerkers staan op 29 September by Seekoeigat gered Foto's: Wet Nose

Almal het gehelp om Jessie te laat regop staan

Perde word by Wet Nose se Bad-en-Braaidag op 23 September gewas

met Wet Nose te werk en dat goedere hoog geloop het. In die tyd toe die lasbrief verander moes word, is van die perde na ander dele van die Seekoeigat-gebied geneem en dit het 'n groot soektoeg afgegee om hulle te vind. Veronica sê dat Wet Nose nou 78 perde het en hulle vra dierelieffhebbers om bydraes te maak vir die perde se rehabilitasie, om as vrywilligers te gaan werk, en om van die ander perde aan te neem sodat daar meer plek by die stalle kan wees.

Vir meer inligting, skakel Wet Nose by 013-932-3941.

SPAR SaveMor Bronberg

NOW even bigger savings!
Valid from 18 October 2023 until 17 November 2023 while stocks last. E&OE.

Spar maize meal 12,5kg R124.99 each	Spar sweet chilli sauce 500ml R29.99 each	Sunbake white bread 700g sliced R15.99 each	Sunbake brown bread 700g sliced R14.99 each
Selati brown sugar 2kg R44.99 each	Excella 2L oil 2 for R125.00 each	Mr Sweet / Manhattan Sweets, Gums or Jellies (Selected) 100g / 125g R19.99 each	Black premium refuse bags 20's R24.99 each
Savemor baked beans 2 for R20.00	Oukraal boerewors R89.99/kg	Spar pro-balance dog food assorted R18.99 each	Späth sandwich ham R149.99/kg

SPAR SaveMor Butchery

Proudly supporting the SPRINGBOKS!

Varkboud tjops R82.99/kg	Oukraal boerewors R89.99/kg	Späth country ham R249.99/kg
------------------------------------	---------------------------------------	--

SPAR SaveMor Bakery

Spar Bakery White Ciabatta 29.99 each	WRAPS Spar-freshline Large Wraps Assorted 8s 39.99 per pack	Nederburg Baronne 750ml R74.99	KWV 5 year old 750ml R199.99	Brutal Fruit Ruby Apple 275ml R289.99 for 24 R79.99 for 6
Country Value Cupcakes Assorted 6s 19.99 per pack	J&B Whiskey 750ml R239.99			

Eastridge Building & Design Centre, Graham Road, Zwavelpoort
• 012 817 2119 •
Trading Hours: Mon-Sat 7h00-19h00 / Sun & public holidays 7h30-15h30

Perde word op Grootfontein gered

NEWLANDS GARDEN SANDS

Newlands Garden Sands has moved to:
18 Foxtrot street, Rietfontein A.H
(opposite Busstop 7)

Our products are still the same quality as before and we still do deliveries!

012 480 0211 / 012 480 2094/6 • 071 488 3320 (WhatsApp)
E-mail: fred@newlandsgc.co.za

TLB Hire
hiretlb@gmail.com

- Flinke Diens
- Efficient Service
- Akkuraat
- Precision
- Betroubaar
- Trustworthy

082 958 0381
Plot 231 Swaeltjie

Het jy gehoor? / Have you heard?

Solidariteit Helpende Hand se Bemagtig 'n Kind-projek in samewerking met HelpJag hou op 11 November vanaf 2 nm die eerste Spit, Skud en Dansfees by @75, Leribisiweg, Tierpoort. Ricus Nel en sy boerepompie bied vermaak, daar is 'n kontantkroeg om die dros te les en 'n kinderkraam om die kortvolk besig te hou. Kaartjies sluit in: Jou spit en bykosse, jou skud met plaaslike musiekgroep, Vending Machine, en Ricus Nel en jou

dans met 'n laataand platejoggie. Alternatiewe koskraampies sal beskikbaar wees. Kaartjies vir volwassenes kos R345 en kinders 12 jaar en jonger gaan gratis in. Kaartjies is slegs by iTickets beskikbaar. Vir meer inligting, skakel 072-212-6151.

UNION VAULT
Private Safety Deposit Boxes

- Private Safety Deposit Box Facility for all your Needs
- Starting from R195 p/m

We buy and sell krugerrands

012 007 0807 • unionvault.co.za • 176 Bronkhurst St • Pretoria

SERVICES OFFERED:

- CATARACT SURGERY
- General Ophthalmology
- Diabetic Eye Disease
- Paediatric Ophthalmology
- Eye Lid Surgery
- Retinal Surgery
- Laser Procedures
- Orbital Tumours

AllAboutEyes
OPHTHALMOLOGISTS | OPHTHALMIC SURGEONS

INTERCARE MEDICAL CENTRE
Intercare Woodhill Medical and Dental Centre
Shop F9, Parkview Lifestyle Centre
Corner Garsfontein Road and Netcare Street
Moreleta Park, Pretoria, 0181

Please visit our website
Besoek gerus ons webtuiste.
WWW.ALLABOUTEYES.CO.ZA

+27 (0)12 021 0354

Die jaarlikse Crafters Fair Kersmark word van 25 Oktober tot 4 November by Moreletapark-gemeente in De Villabois Mareuilrylaan 1352, Moreletapark gehou. Meer as 250 uitstallers staal hulle handgemaakte kuns en handwerk uit. Die mark is van Maandag tot Saterdag van 9 vm tot 6 nm en is toe op Sondag. Toegang is R10 en kinders onder 12 jaar oud gaan gratis in. Vir meer inligting, skakel 012-997-8000.

Lizz Meiring se 'Van die rak af: Uitgawe 1' word om 7 nm op 1 November by Atterbury-teater gehou. 'The Human Library' is 'n wêreldwyse konsep – in plaas van 'n boek uitneem, neem jy 'n mens uit. Dié mens vertel jou sy of haar storie. In die produksie ontmoeet die gehoor sulke individue: Werklik, histories, fiktief of mitologies. Daar is 'n interaktiewe element: Voor die vertoning begin, kry die gehoor 'n biblioteekkaart met kriptiese leiderade en kies self watter 'mense' hulle vir dié spesifieke opvoering wil uitneem. Kaartjies kos R180 tot R200. Die teater is in Daventrystraat 4, Lynnwood Manor. Skakel 071-686-7733 of stuur 'n e-pos: info@seatme.co.za of info@atterburytheatre.co.za.

The Nickel Christmas Market is from 22 November to 3 December, daily from 9 am to 5 pm at Kungwini Welfare Organisation (KWO), Graham Road (Lynnwood Road Extension), Zwartvallei. This fundraising project endeavours to supplement the shortfall of KWO's operational costs not

Stoeiers presteer

Dertien stoeiers van Pretoria Oos Stoeiklub het medaljes losgeslaan by die Suid-Afrikaanse Jeug Stoeikampioenskappe en nasionale proewe op 7 Oktober. Hulle het drie goue, drie silwer en sewe brons medaljes verower. Die Jeug Kampioenskappe is vir stoeiers tussen agt en 15 jaar oud en die nasionale proewe vir stoeiers 0/17, 0/20 en seniors wat in Maart 2024 aan die Afrika Kampioenskappe in Afrika en

Oceania Olimpiese kwalifiserende toernooi gaan deelneem. Daar was 569 inskrywings landswyd en die kampioenskappe is by Tuks se LC De Villiers-sportsentrum gehou. Pretoria-Oos Stoeiklub word by Laerskool Tygerpoort in Shere aangebied. Dié klub is een van die grootste stoeiklubs in die land waar die meerderheid stoeiers laerskoolleerlinge is.

JP Conradie Boerdery BK

Die Oorspronklike Conradies

ORGANIESE-PRODUKTE

Kompos – ideaal vir alle beddings – R345.00/m³

Garden Grow – ideaal vir grasbolaag – R379.50/m³

Landskapmengsel – ideaal vir blombeddings en groentetuine – R322.00/m³

BTW Ingeluit - Selfaal Pryse

Besigheidsure:
Maandag tot Vrydag:
07h00-12h00 & 13h00-16h00
Saterdag:
07h00-11h00

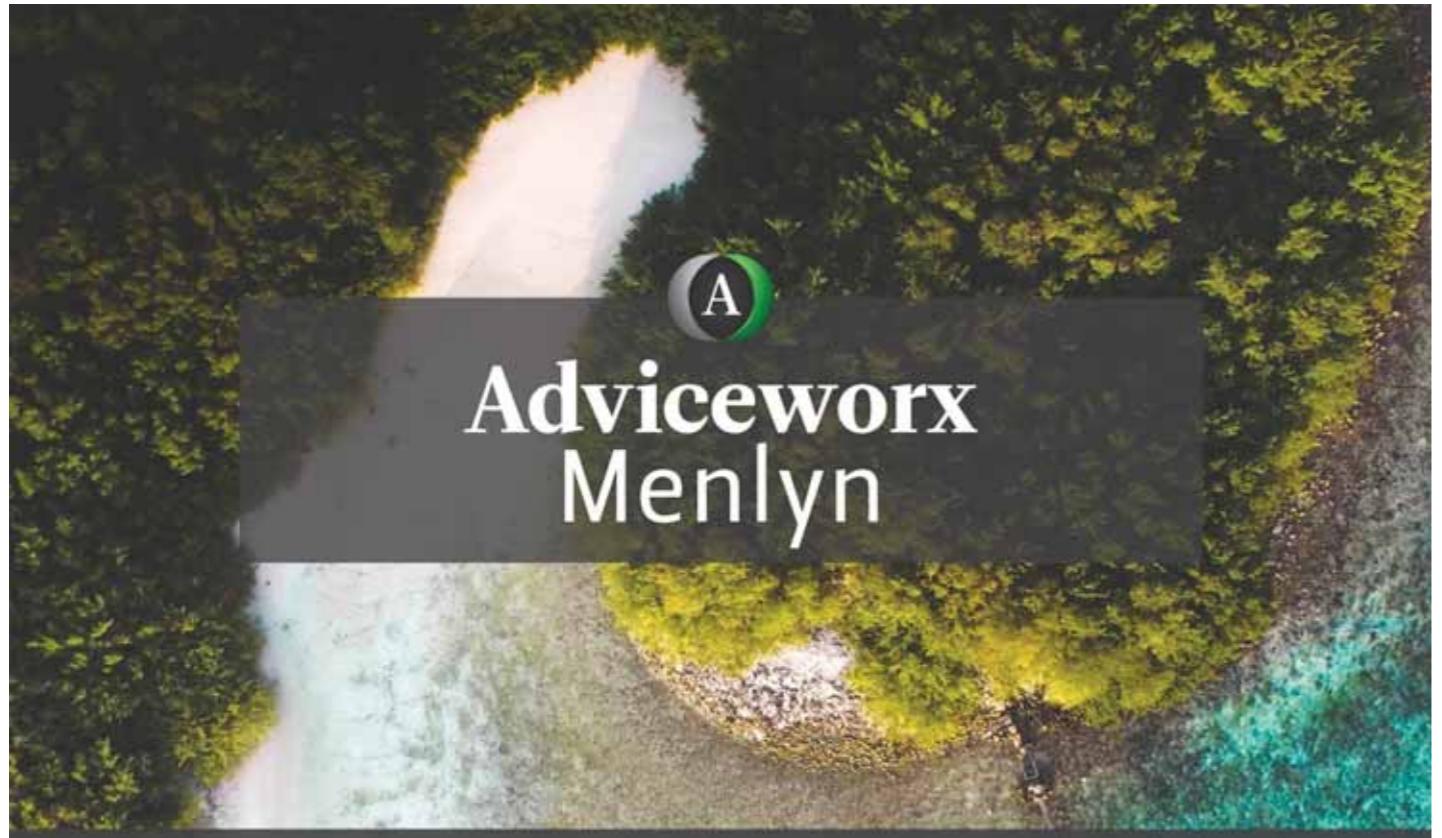
Kantoor: 079 527 7079
Weegbrug: 079 888 6794

Vir enige navrae of kwotasies, stuur gerus 'n e-pos na jpconradieboerdery@gmail.com of admin.man@mweb.co.za

www.facebook.com/JPConradieBoerderyBK/

Dui asseblief die hoeveelheid wat u benodig aan sowel as die area vir aflewering.

www.jpconradieboerdery.co.za
GPS koordinate: -25.920504 & 28.600459

Adviceworx Menlyn

We offer Professional Financial Advice.

At **Adviceworx** we take a rational facts-based approach to help you plan for the expected and the unexpected.

Our advisory process is designed to take into account who you are, and what your personal financial and lifestyle goals are. We help you plan how best to protect your family from risk, grow your money before retirement and manage your finances when in retirement.

Talk to me about meeting your Financial Goals.

WILLIAM FOXCROFT

Financial Planning Partner

+27 10 800 1600

william.foxcroft@adviceworx.co.za

www.adviceworx.co.za

Adviceworx
Professional Financial Advice

Adviceworx is a juristic representative of Accis Licence Group (FSP33002) and an authorised Financial Services Provider (FSP44914)

Toeka se kouse was kosbare kisklere

Angie Kleijn

Kouse is nou nie juis iets waaroor mense deesdae sentimentel raak nie en beslis nie iets wat jy sou dink 'n ereplek in museumstallings sal kry nie. Tog pryk kouse wat met argeologiese opgrawings gevind is in museums dwarsoor die wêreld. Op eie bodem spog die Nasionale Kultuurhistoriese Museum met die Voortrekker Daniël Malan se kouse. Daniël het dié kouse op 17 Augustus 1828 gedra toe hy in Swellendam met Margaretha Johanna Susanna van Niekerk getroud is. Hy is dwarsdeur die Groot Trek met dié paar kosbare lang swart kouse, wat waarskynlik 'n kousband benodig het, en sy nageslag het dit in 1989 aan die Nasionale Kultuurhistoriese Museum in Pretoria geskenk.

Die Voortrekker Daniël Malan se kouse uit 1828
Foto: Nasionale Kultuurhistoriese Museum

In 'Gister se kouse' in die 'Museum Memo' van Junie 1989 skryf André Malan dat Daniël dié kouse ingepak het toe hy tien jaar ná sy trou sy waens gepak en begin trek het. Hy het in die spore gevolg van sy skoonpa en neefs, Jacobus Malan,

wat by Italeni gesneuwel het, en Herculus Philippus Malan, wat saam met Piet Retief vermoor is. Daniël en Margaretha het albei ernstig siek geword pas ná hulle die Grootvlier oorgesteek het. 'n Dreyer-gesin het hulle versorg en gehelp tot hulle weer gesond was.

Dié kous, uitgestal in die Britse Museum in Londen, kom uit die derde of vierde eeu en is met uitgravings van 1913-14 in die Egiptiese stad, Antinoopolis gevind
Foto: Britse Museum

In 1940 het Daniël en Margaretha hulle op die plaas Malanskraal, suidwes van Heidelberg gevestig. Tien jaar later het hulle voortgetrek en op die plaas Brandbach, 5 861 morg groot, noordoos van Cullinan gaan woon. In 1859 koop hy die buurplaas, Papkuilfontein van 4 211 morg. Hy is op 82-jarige

ouderdom op Brandbach oorlede en het 'n boedel van £3 738 nagelaat.

André skryf dat Daniël se oudste dogter, Margaretha Maria van Jaarsveld, sy trou-kouse ennekdoek geërf het. Een van haar nasaat, 'n mn Verrijne, het dié kouse, nekdoek, Margaretha se dooprok en 'n paar van haar rokke en onderrokke geërf en het dit aan die museum geskenk. Daniël se nag-hemp van Hollandse linne het glo ook behoue gebly en is deur 'n ander nasaat bewaar.

Daniël se swart kouse het 'n fyn motief, min of meer oor die enkel, gehad en is van 'n fyn sygaring gemaak. Hoe op aarde het dit gebeur dat dié paar troukouse die Groot Trek oorlef het?

André skryf dat kouse peperduur en skaars was en dat dit soos goud oopgesap is. Die trekkers het deur wilde, woeste terrein beweeg en het nie kouse saam met hulle veldskoene gedra nie.

Veldskoene, velskoene of vellies is glo die eerste keer in die 17de eeu deur die eerste Hollandse setlaars, afkomstig van die Nederlandse Oos-Indiese Kompanjie, gemaak. Dié skoene, wat van plantaardig-gelooide leer gemaak is, was liggewig en buitengewoon taai en kon die moeilike toestande van die Groot Trek noord weerstaan.

'n Paar kouse iewers uit die jaar 250 tot 420 vC in die Victoria en Albert-museum
Foto: Wikipedia

Niemand sou daardie dae met hulle kosbare kouse deur klitsgras en doringveld loop nie. Kouse is saam met ander kisklere in die wakis gepak en is net met spesiale geleenthede aangetrek. André skryf dat Piet Retief meer as een paar kouse gehad het. Louis Tregardt het op 13 April 1838 in sy dagboek geskryf dat hy kouse aangetrek het vir sy besoek aan die Portugese goewerneur van Delagoabaa. André se navorsing wys ook dat eerwaarde Erasmus Smit in voorbereiding vir die Groot Trek drie

Na bladsy 18

Mr Gutter®
SEAMLESS GUTTERING SYSTEMS OF DISTINCTION

**QUALITY SEAMLESS GUTTERING
FASCIAS & BARGE BOARDS
CHROMADECK & COLOURBOND**

012 002 3001
Ludwig 072 464 5987 | Bertie 082 926 7233
Fax2Mail: 086 716 6710
mrgutter@lantic.net | mrgutterpta@gmail.com

www.mrgutter.co.za

WE ALSO MANUFACTURE WASHING LINES

Kosbare kouse . . .

Vanaf bladsy 17

pare kouse – twee wit en een swart – gekoop het. Hy het dit op 23 Januarie 1838 vir agt riksdaalders by 'n smous genaamd Lombaard van Swellendam gekoop. Volgens die Erfenisstigting was gare en naalde kosbaar in die woeste binneland. Ou kledingstukke is losgetoring as die gare

William Lee het die eerste breiraam vir kouse ontwerp
Foto: inluxesocks.com

*Die wolkoussteweltjie uit die eerste eeu wat met opgravings by Vindolanda in Northumbria gevind is
Foto: kddandco.com*

opgeraak het, en as 'n naald se punt afgebreek het, is hy weer op 'n klip skerp geslyp. Volgens oorvertelling het vroue met 'n naald gewerk tot net die ogie oor was. Geen wonder dat kouse, of sokkies, soos dit ook genoem word, sorgvuldig weggebêre is nie. Die woord 'sokkie' is 'n anglisisme, van die Engelse woord 'sock', wat op sy beurt kom van die ou Engelse woord 'socc', wat 'n lige pantoffel' beteken. Dié woord kom van die Latynse 'soccus', 'n term wat na 'n lige, lae-hak skoen, gedra deur Roomse komiese akteurs, verwys. 'Soccus' is weer afgelei van die antieke Griekse woord 'sykchos'. Daar is lewendige debatte oor watter antieke beskawing die eerste kouse gemaak het. Volgens die Griekse digter, Hesiod, is 'n soort kous, bekend as 'n 'piloi', in die agste eeu vC in Griekeland gemaak.

*'n Paar katoenkouse uit die 12e eeu, gevind in Egipte. Die kousbreier het by die toon begin en opwaarts na die been gewerk. Die hak is laaste gemaak en aangewerk, sodat dit maklik vervang kon word
Foto: Wikipedia*

KIKUYU GRASS
R14 per roll
(1/2 m²)
Inc Vat

Africa Tanks
Special!!

Office: 012 809 8923 | E-mail: sales3@lynwoodbuildit.co.za
Shop B East Ridge Building & Design, Cnr Lynnwood & Boschkop Road, Pretoria

1000L R2 095 Inc Vat
2000L R2 195 Inc Vat
2500L R2 350 Inc Vat
5000L R5 475 Inc Vat

Buildit

Lynnwood

- Topsoil • Compost • Kraalmis
- Potting Soil • Turbo Lawn •

Topsoil - R425.00/m³ (Inc Vat)
Compost / Kraalmis / Potting Soil & Turbo Lawn
R29.00/30 dm³ (Inc Vat)

Dié kouse is met sandale gedra en is van geknoopte dierhare gemaak.
'n Oranjerige paar kouse met gesplete tone, ontwerp om saam met sandale te dra, is by Oxyrhynchus aan die Nylrivier in Egipte opgrawe en kom iewers uit die jaar 250 tot 420 vC. Met die eerste oopslag lyk dit of die kouse gebrei is. 'n Tegniek, genaamd 'nâlebinding', is gebruik waar 'n garingdraad in 'n lus rondom 'n enkele naald met 'n groot oog gedraai is. Dit was die voorloper tot heden-daaagse brei en hekel.

Romeinse invallers in Brittanje het gevind dat die noordelike klimaat ysige voete tot gevolg gehad het en sommiges het die antieke Britte se voetbedekkings begin gebruik. Op een van die tablet-geskripte uit die eerste eeu wat by Vindolanda in Northumbria gevind is, kan die instruksie om meer kouse te stuur, gelees word. 'n Kindgrootte paar wolkoussteweltjies is hier opgrawe. Die vervaardiging van kouse het geweldig baie tyd geneem en kouse is daarom net deur ryk mense gedra. Die armes het lappe om hulle voete gebind. Teen die jaar 1 000 het kouse 'n simbool van rykdom onder die adelstand geword.

Soos modes deur die eue verander het, het kouse verander – hoe korter die broek, hoe langer en meer uitspatig die kouse. Dink maar net aan al die skilderye waar Jan van Riebeeck 'n kniebroek en kouse dra. Die uitvinding van die breimasiën in 1589 het beteken dat kouse ses keer vinniger gebrei kon word. 'n Engelsman, genaamd William Lee (1513 – 1614) van Nottingham, het

*Europese kouse uit die mid-1500's toe William Lee met sy breiraam Frankryk toe is
Foto: rinse.com*

*Modebewuste mans het kouse van sy gedra wat met kousbande onder die knie vasgemaak is
Foto: theshoeman64732512.wordpress.com*

*'n Kousbreier van Annibale Carracci's 'Li Arti De Bologna' (1646)
Foto: Victoria en Albert-museum*

Vriende volg spruit

Vriende van verskeie Pretoriase natuurreservate het op 9 September 'n 15,3 km begeleide staptog saam met die Adopt Moreletaspruit Forum aangepak. Stappers het by Moreletakloof byeengekom en het die Moreletaspruit deur voorstede, reservate en onderdeur verskeie brûe tot by die Pioniershuis in Silverton gevolg. Adelene Marais en haar span van natuurbewaring asook Vriende-groepe en vrywilligers het die wandelpad langs die spruit begaanbaar gekry om die avontuur moontlik te maak.
Foto: Vriende van Serene Valley

GEOROC

LEADERS IN DRILLING & MINERAL EXPLORATION

- Borehole Drilling
- Borehole Rehabilitation
- Large Diameter Drilling
- Monitoring Boreholes
- Odex / Symmetric Drilling
- Reverse Circulation Drilling
- Sampling of Mine Dumps
- Constant Flight Augering

<div style="

Blyfontein Kwekery

Blyfontein het net die regte medisyne vir jou tuin ná die winter

Spesiale aanbiedings

Die enigste inry-kwekery in die Ooste

Anna 083 600 1909 | Pine 082 600 7776
Henderson 078 416 5300
www.blyfontein.co.za

Maandae – Vrydae: 8vm - 5nm
Saterdae: 8vm - 4nm | Sondae gesluit

Lynnwoodweg-verlenging
8km verby Hans Strijdomlaan
oorkant Swaeltjie-afdraai

Nia-Lee verwerf gesogte Springbok-toekenning

Nia-Lee O'Neil van Rayton is een van net 30 in die hele land om vanjaar 'n Springbok-toekenning te ontvang, die hoogste eer wat daar in die Scouts-beweging in Suid-Afrika is. Sy is deel van die 25ste Cullinan Scout-groep en is die eerste een sedert 1985 in dié groep om die gesogte toekenning te ontvang.

Om in aanmerking vir die Springbok-toekenning te kom, moet 'n Scout 'n aantal projekte sonder die bystand van volwassenes voltooi. Vaardighede soos die vermoë om te beplan, kommunikeer, begroot

en 'n projek te bestuur word in die uitvoer van die vereiste take geleer.

Gemeenskapsdiens is 'n integrale deel van die Scout-program en Nia-Lee het gekies om Pigs 'n Paws buite Cullinan te ondersteun met fondsinsameling en fisiese werk by dié diereskuiling, waar sy meer as 40 ure spandeur het.

Nog 'n belangrike deel van Scout-wees is avontuur. Nia-Lee het die jonger Scouts op 'n drie-dae-twee-nagte uitstappie na Ezemvelo-natuurreservaat buite Bronkhorstspruit geneem waar sy haar leierskapvaardighede en navigasiekennis oor 30 km ingespan het.

Nia-Lee se hoofprojek het ingepas by haar belangstelling in natuurbewaring: Sy het 'n sewe-dae natuurskoolkursus naby Ellisras voltooi en het van die kennis wat sy daar opgedoen het, vir ander Scouts aangeleer.

Sy het ook 'n drie-dae kamp by Premier-natuurreservaat gereel, waar sy alle aktiwiteite, die verblyfkos en vervoer sonder volwasse bystand behartig het.

Nia-Lee by Pigs 'n Paws
Nia-Lee O'Neil verduidelik wat spanlede moet doen Foto's: Verskaf

Toename in wrede strikke

"Help ons om 'n verskil te maak. Ons doen 'n beroep op alle natuurliefhebbers om aan te sluit by ons soektog na strikke en te help om dit te verwijder."

So sê Born to be Free se Jill Watson. In 'n onlangse boodskap aan grondeienaars in die Bapsfontein-omgewing, sê sy dat daar 'n toename in wrede strikke in dié gebied is. "Dit is belangrik dat ons optree om onskuldige wesens teen die wredeheid van strikke te beskerm."

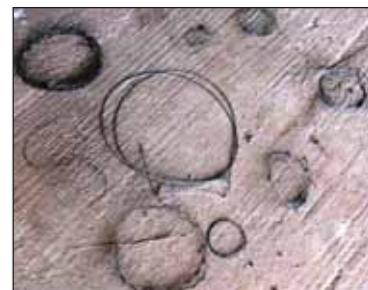
Strikke word van draad, kabels of tou gemaak en

word strategies op dierepaadjies geplaas om diere aan hulle ledemate of nekke vas te vang. Dit kan 'n lang lyding tot gevolg hê.

Soos draadheinings met die tyd agteruitgaan, kom stropers makliker ongesiens by 'n plot van plaas in om strikke te stel. Grensdrade moet gereeld nagegaan en reggemaak word, sê Jill.

Sy sê dat hulle gemiddeld drie strikke op 'n eiendom vind, maar dat tot 10 op 'n slag by eiendomme langs die buitenste paaie gevind word.

In noodgevalle, skakel Born to be Free: 082-320-8607.

Voorbeeld van strikke
Bron: Jill Watson

Lawn / Garden Products

- Screened Lawndressing
- Sifted Compost
- Topsoil Screened / Unscreeneed
- Landscaping soil
- Bowling Green Mix
- Playpen Sand White
- Dump Rock
  - (Silica / Dove Grey / Dark Grey)
- Filter Sand (Various Sizes)
- Stone (Various Colors)
  - 6.7mm, 13mm & 19mm

• Collected, any quantity •
• Delivery, minimum 4 ton •

Green's Sand

Lawn / Garden Products

- Screened Lawndressing
- Sifted Compost
- Topsoil Screened / Unscreeneed
- Landscaping soil
- Bowling Green Mix
- Playpen Sand White
- Dump Rock
  - (Silica / Dove Grey / Dark Grey)
- Filter Sand (Various Sizes)
- Stone (Various Colors)
  - 6.7mm, 13mm & 19mm

• Collected, any quantity •
• Delivery, minimum 4 ton •

011 964 2997   sales@greensand.co.za   Address: Corner of R25 & M6 Bapsfontein, 1510

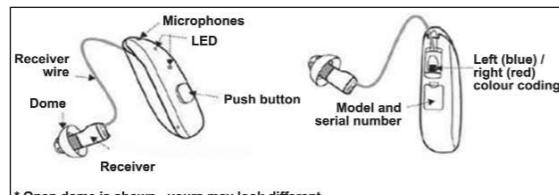
Sonja Mann • Audioloë • Audiologists

BA(Log) • M(Log) Spraakterapie/audiologie • AuD (Kliniese Audiologie) | BA(Log) • M(Log) Speech therapy/audiology • AuD (Clinical Audiology)
Pr. Nr. B210136 STA.00523

We hear you...

Why are my new hearing aids not working?

The receiver: The receiver is the most common cause for hearing aids to fail. This is the opening that directs the sound into the ear canal. Daily cleaning with a soft brush will prevent wax build-up. If the receiver blocks over a period, it may be necessary to change your wax guards.

Sound is weak/dead: If the aid is still sounding weak or dead it might need cleaning under the microscope and you will have to take it to your audiologist.

The hearing aid is slipping out of your ear during the day: Your audiologist will try either a smaller or larger dome (soft tip), retention wire or take an impression to make a small acrylic mould.

The hearing aid is uncomfortable or hurting you:

- Make sure you have properly inserted the aid/.
- Ask your audiologist to check for wax build-up.
- If the discomfort persists, please return to your audiologist for adjustments.

We will remind you when it is time to bring your hearing aids for a service. Just like a car, it will last longer if it is serviced regularly.

The hearing aids of choice must be tailor made to your needs – just like glasses and false teeth, it is not a question of one size or one price fits all.

Hearing aids can last for many years but technology changes in 4–5-year cycles to bring you better understanding of speech as well as better hearing of speech in noise.

Your hearing aids should fit comfortably and should improve your sound environment.

1: First to check when the hearing aid sounds weak or dead: The most common reason is that it is clogged with wax, dust or other debris. The sound inlet or outlet can be blocked.

Please take note: it is possible if you have a soft piece of wax in the ear canal (which is normal) the sound outlet can clog the first time you put the hearing aid in your ear.

The microphones are the most delicate parts of your hearing aid.

- Never poke anything into the microphone openings
- When cleaning the microphones turn your hearing aids upside down – any loose debris will fall on the floor.
- Use a soft toothbrush and brush gently.

DR SONJA MANN AUDIOLOGISTS

012 993 3981

drsonjamannaudiologist

www.smhearing.co.za

admin@smhearing.co.za

Douglas Scholtzstr 545,
Constantia Park, Pretoria

Oktoberfest op Tierpoort

In Tipiese Duitse Oktoberfest het die Tierpoort Seniors met hulle byeenkoms in Oktober ingewag.

Joseph en Maryna Steyn se 'kasteel', Royal Jontica in Garstfonteinweg, het die gaste in verbeelding weggevoer na 'n "schloss" op die Duitse platteland. Die saal, met die blou en wit dekor van Oktoberfest, aangevul deur sommige gaste se Duitse drag, het die feestelike atmosfeer gekomplimenteert. Na die gebruiklike "Sit-Fit" oefensessie en deel van lief en leid het 'n groot verrassing gewag. Albert en Charlotte Swart het besluit om hulle 60ste huweliksherden-

Bruce en Terry McDougall

Charlotte en Albert Swart vier hulle herdenking

Met Duitse oempa-musiek in die agtergrond en 'n bier in die hand is daar vrolik gekuier en gesels. Die komitee het 'n Duitse ete berei, naamlik "Bratwurst und kartoffelen", groente en sauerkraut. Die oggend is met blou en wit kolkwytjies, geskenk deur die huwelikspaar Swart, afgesluit.

Jors Zowisky, Christoff Botha en kroegman Shaun by die bierstasie

Jan en Deleen Cornelius

Erfenis met mening gevier

Boeredanse op Erfenisdag

Foto's: FAK

Die Wapadrand-Boeredansgroep was een van vele kultuurgroepes om Erfenisdag op 25 September by die Voortrekkermonument te vier. Die program was propvol aktiwiteite soos die FAK se jaarlike Genealogiefees, Volkspele, boeresport, kettieskiet, klei-osse maak, perderitte, boeremusiek en sweepslaan. Daar was 'n antiek- en versamelaarsmark met byna 200 uitstallers en verskeie koskrampies.

Honderde mense het 'n erewag gevorm vir 'n ossewatrek om die 185-jaar-herdenking van die Groot Trek te vier.

Saadverskaffer van alle voer en weidingsgewasse, asook grasperk grasse

Skakel gerus Agricol Pretoria:
012 803 6033 / 012 813 8079
223 Vonkprop Straat Samcor Park Pretoria

22

www.bronberger.co.za

23

Outydse broodpoeding deur 'Oktobermaand' se digter

In 'Mymerkos' hoor ons graag van leesers oor resepte wat heimwee wakker maak. Lesers is welkom om vir ons 'n ou familie-resep te stuur saam met 'n foto van die ma of ouma wat die resep 'n familiedis gemaak het of 'n foto van hoe so 'n dis lyk.

"Dit is die maand Oktober, die mooiste, mooiste maand!" Die gedig 'Oktobermaand' is waar aan die meeste mense dink as hulle die naam C Louis Leipoldt hoor. Tog was hy ook 'n opgeleide sjeef en van die diep spore wat dié eie- soortige man getrap het, sluit 'n kosmalatenskap in met disse wat die oë vandag sal laat rek.

Hy het reseppe verskaf vir disse soos duiwelerrie, korhaanbredie, gevulde flaminkbors, gebraaide likkewaan, gestoofde veldskilpad en pikkevynelerstruif. Hy het vir die aardigheid ook geskryf oor die

C Louis Leipoldt in 1910
Foto: hekint.org

bereiding van kwaggavleis en sy pogings om krokodiltong gaan te maak.

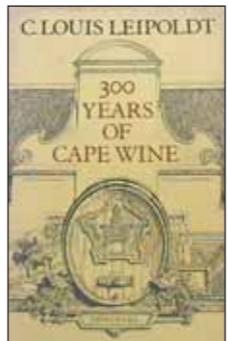
Dr Christian Frederik Louis Leipoldt was 'n mediese dokter, botanis, joernalis, skrywer, dramaturg, Hertzogpryswener-digter, reisiger na eksotiese bestemmings en koskenner wat selfs op kere gehelp het om vir onthale in Buckingham-paleis te kook. Christie, soos hy as kind bekend gestaan het, is op 28 Desember 1880 as die kind van dominee Christian Friedrich Leipoldt en Anna Meta Christina, 'n nooi Esselen, gebore. Sy ma en pa het albei uit sendelingfamilies gekom. Sy

oupa, Johann Gottlieb Leipoldt, was in 1818 een van die grondleggers van die Rynse Sending in Suid-Afrika. Die jong Christie het as pastorie-kind op Clanwilliam grootgeword en het tuisonderrig ontvang. Hulle huishulp het hom toegelaat om hand by te sit in die kombuis en daar het hy geleer van swaeltjie-stewe en pienangvleis, 'n Maleise fynvleis kerriegeregt.

Hy was maar 16 jaar oud toe hy gereeld berigte vir koerante begin skryf het. Christie was vir 'n ruk aan die University of the Cape of Good Hope voor hy as verslaggewer vir plaaslike koerante en korrespondent vir Europese koerante gewerk het.

'Polfyntjies vir die proe'
Foto: kakkerlak.co.za
'Kos vir die kenner'
Bron: abebooks.co.uk

'300 years of Cape wine'
Foto: Chapter 1 Books

In 1902 vertrek hy na Londen om as dokter te studeer terwyl hy as joernalis werk en ook in die Carlton-hotel onder befaamde sjef, Auguste Escoffier, wat gereeld by die paleis gaan kook het en vir Christie saam-geneem het. Onder sy leiding het Christie 'n diploma in internasionale kookkuns voltooi.

Hy het sy mediese studies in 1907 voltooi en deur die wêreld begin reis, eksotiese kookboeke versamel en 'n Fransman, André Louis Simon, wat meer as 150 boeke oor kos en wyn geskryf het, ontmoeet. Die vriendskap het uiteindelik na Christie se eie kookboeke gelei. In 1914 keer hy na Suid-Afrika terug om as mediese skoolinspekteur en later as kinderspesialis te werk. Christie het nooit ophou skryf nie en het terselfdertyd as joernalis, rubriekskrywer (mediese en kosrubrike), redakteur, digter

en dramaturg gewerk. Hy was glo 'n eksentriek dokter wat graag onortodoxe uitsprake gemaak het. Hy het onder andere gesê dat wyn gesonder is as melk vir kinders, dat pampoepnitte teen wurms help, dat donkiemelk die beste plaasvervanger vir moedersmelk is en dat alle pasgebore babas kan swem.

Sy resepboek, 'Kos vir die kenner', is in 1933 deur Tafelberg uitgegee en daarna weer in 1978. In 2011 verskyn die derde uitgawe by Human & Rousseau met meer as 2 000 van sy klassieke resepte.

C Louis Leipoldt is op 12 April 1947 in 'n Kaapstadse verpleeginrigting aan 'n hartaanval oorlede. Hy was nooit getroud nie. 'Polfyntjies vir die proe' is na sy dood gepubliseer – 'n samestelling van sy 'Huisgenoot'-rubriek, genaamd 'Kelder en kombuis', wat hy onder die skuilnaam KAR Bonaat geskryf het. Dié is nie sodanig 'n resepboek nie, maar meer 'n spitsvondige besprekking oor die herkoms van Kaapse kossoorte.

Ons kies sy resep vir 'Outydse broodpoeding' om met lezers te deel:

Outydse broodpoeding
Pak 'n pond (500 g) brood, in driehoek gesny, in 'n bak, met die

'n Broodpoeding ter illustrasie
Foto: In en om die huis blogspot

C Louis Leipoldt in die kombuis
Foto: foodroutes.co.za

eiers, 'n grepie neut en gerasperde skil van 'n suurlemoen.
Gooi oor die brood. Bak by 180°C vir 30 minute.

Jan 083 273 8512
Shop 3a, Pretoria Road
Silverton Village, Silverton

GARDEN OF EEDEN
EST. 2023
Farmstall • DELI • COFFEE SHOP
from garden to table

Our Daily Opening Times

- Monday - Friday: 07:00 - 16:00
- Saturday: 07:30 - 16:00
- Sunday: 08:00 - 14:00

073 289 3375 | [Garden of Eeden](#)
[Saints Street, Plot 92, Zwavelpoort](#)
[garden_of_eeden01](#)

Du Plooy Melkery

Kom besoek gerus ons haarsalon!
012 734 4743

- Melk • Botter
- Jogurt • Kaas
- Halloumi Kaas
- Feta • Roomys
- Tuisgebak
- Gevriesde Jogurt
- Soft Serve • Konfytte
- Tuisgemaakte Pasteie
- Plaaseiers
- Vars Groente & Vrugte
- Ingelegde Produkte
- Rou Heuning
- Verpakte vleis

Hannelie 083 399 6497 / 012 736 2145
[albie@nes.co.za](#)
Ma - Sa: 6vm - 6nm | So: Gesluit
Bankkaart-geriewe beskikbaar
Kaalfontein 26, tussen Rayton en ou Bronhorstspruit-pad

Harrie's Pancakes

Cullinan 012 734 1054   **Eastwood** 012 342 3613
Wo-So 08:00-17:00   Ma-So 08:00-17:00

Deur die lens van ons lesers

In 'Leserslens' plaas ons foto's wat die aard en gevoel van die Bronnie se verspreidingsgebied uitbeeld, soos gesien deur die lens van ons lesers. Jy is welkom om jou foto's te stuur aan info@bronberger.co.za of dit op ons Facebook-blad te plaas. Beskikbare ruimte bepaal hoeveel foto's ons in 'n uitgawe kan gebruik. Ons bêre alle foto's en poog om soveel moontlik in opvolgende Bronnies te publiseer.

Albert Bester het 'n stinkgoggaa op 'n laventelblom raakgesien

Corrie en Lana Vermaak van Rayton wonder wat dié vreemde blom in hulle tuin is

'n Dag kan net beter word as jy vroegoggend sulke prag-proteas sien
Foto: Emma Koekemoer

Property Sales & Rentals In Your Area

VOLG DIE MUIS NA JOU NUWE HUIS!

Cullinan / Rayton
Anet 082 780 9545 • Butch 082 869 6969

Bronhorstspruit en Kleinfontein
Cobus 071 588 8090 • Anke 071 226 3387

www.hmprops.co.za

Office: 012 736 9031
Email: admin@hmprops.co.za

Michelle Esterhuysse-Broekman se amarillis blom in volle glorie

Maak toe jou oë: maak 'n wens en blaas dié saadjies in die lug in
Foto: Emma Koekemoer

Laurika van der Linde het dié suikerbekke op 'n Niobe-protea betrapp

Hein de Wet van die Bronberg-beware op Tierpoort wys 'n sonsondergang-toneel met 'n hoëveldse storm wat momentum opbou

Alet Erasmus het die eerste turksvyblom me van die seisoen vroeg in Oktober gesien

"Volmaakte skoonheid," se Marinda Smal oor dié bladroos wat oornag oopgegaan het

Donatella Casillo het dié veertjie op Tierpoort bewonder

Buks Dom Boer Barnard sê dat sy liewe Kaatjie dié smaaklike, voedsame happye vir hom as geskenk gebring het

JOHAN VORSTER D.E.Med
060 507 5006
75 Durham Rd Clubview, Centurion
support@ph4life.co.za

pH4Life
NATURAL HEALING HERBAL REMEDIES, LIVE BLOOD, PSYCH-K
www.ph4life.co.za

Noise phobia and fear of thunderstorms

Dr Liesel van der Merwe is a small animal medicine specialist. Send her your questions: info@bronberger.co.za

Summer is here and with it the thunderstorms. I read up a little on anything new to try to manage this noise phobia. Some general information of fearful dogs: Fearfulness can exist as a temperament trait, where the dog responds in a fearful way to its environment. Genetics and early life experience affect brain receptor sensitivity, so traits are passed on partially by inheritance and also between generations as a learned behaviour. First-time owners are more likely to have noise sensitive dogs and dogs attending obedience classes have a reduced risk. This is probably based on inadvertent reinforcement of fear behaviour with first-time owners. Animals showing fear behaviour can develop this response to multiple different stimuli over time. Positive encounters in early development assist with preventing the development of a fear response to environmental stimuli, like noise and storms. Chronic stress may undo this learning so that the animal becomes fearful again. One of the factors which may buffer the animal from developing a fear association is previous exposure with lower levels of stimuli. A phobia is a severe form of fear characterized by extreme responses. Phobias are usually already apparent in young animals and are

present in about 20% of pets. Age-related development of noise fears can be associated with the development of sound sensitivity. This can occur in dogs with canine cognitive dysfunction (Alzheimer's type condition).

Treatment is aimed at immediate management as well as trying to find a long-term solution. Short-term interventions involve owner responses and environmental changes. Owners need to demonstrate indifference or even a positive response to the noise. The pet needs to be provided with an enclosed retreat where the noise is muffled. A kennel must be covered with blankets to decrease reverberation of sound. Dog-appeasement hormone (DAP) may also benefit and can be placed in the retreat. Pheromone products will not sedate, but allow quicker return to normal after a startle event. Increased tryptophan in the diet may help decrease fearfulness: Hills GI stress diet is useful in patients up to 14 kg. It is a basic long-term treatment not requiring "extra" dosing. Unfortunately, the amount of tryptophan in the food will not work for heavier dogs. Tryptophan is a precursor to sero-

tonin in the brain and has a calming effect.

Another nutritional supplement (nutraceutical) for anxiety is L-theanine, which also has an inhibitory effect on the brain. Nutraceuticals are found in Anxitane® and Calmeze® and may contribute to a decrease in anxiety and a more rapid return to normal.

Short-term medical management include anxiolytics, such as alprazolam. Previously used medications such as "AC" (phenothiazines) are actually contraindicated – although they sedate the animal, they probably increase the animal's sensitivity to sound.

The use of anxiety relieving body wraps has also been shown to decrease response to thunderstorms. The average stress response was 50% decreased and about 80% of animals showed some positive re-

MOOIKLOOF VILLAGE
CNR GARSFONTEIN RD & JOLLIFY MAIN
012 996 3369

Trading hours:

Weekdays: 8am - 6pm

Saturday: 9am - 3pm

Sundays & public holidays: 9am - 2pm

We invite you to visit our vet shop. A spacious spotless shop with a full selection of pet food in Hills, Royal Canin, Eukanuba, Ultradog, Montego, Acana, Nutribyte and Orijen ranges. We have a wide selection of pet accessories including for fish, small mammals, birds and horses, and can order in for you if you have special requests.

We stock the full range of Hills, Acana, Orijen, Eukanuba, Royal Canin, Iams, Ultradog, Montego and Nutribyte for dogs and cats

Please our **facebook** page to get information on special deals and events

Online or telephonic orders and curbside collections available for food and medicines:
email.mooikloofpetspantry@gmail.com

ARABESQUE STUD

Invest in the best quarter horses: proven pedigrees, performance & progeny

<https://www.youtube.com/watch?v=sWPk865FzE>
Contact details: 082 359 3133
Arabesque.qh.stud@gmail.com / www.arabesquestud.weebly.com

DIGGING TRENCHES • DIGGING POOLS
DIGGING FOUNDATIONS • STUMP REMOVAL
DEMOLISHING SMALL STRUCTURES
LANDSCAPING WORK • FITS IN SMALL SPACES
ORYX Mini excavator rental

Jacques 079 458 4485 / oryxrevamp@gmail.com

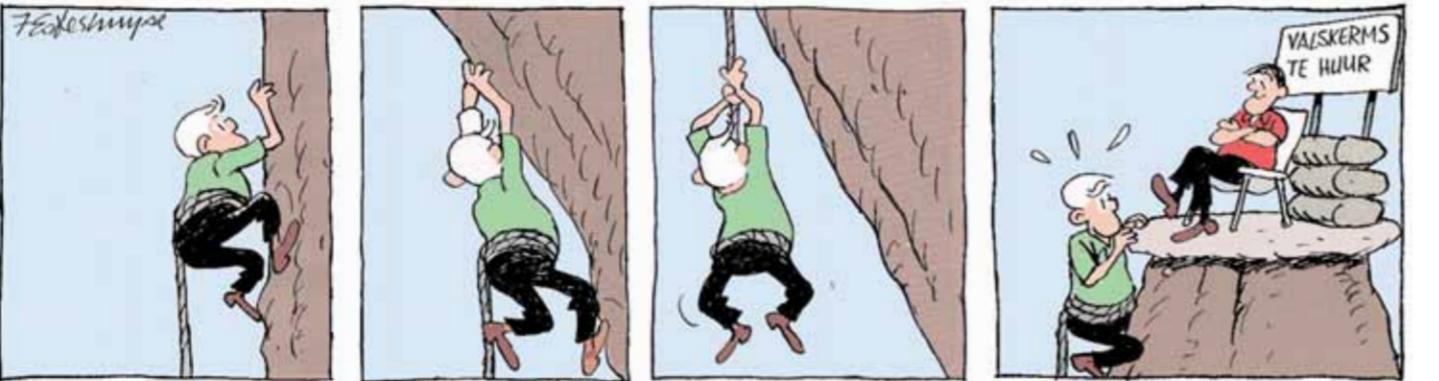
Wendy house special from treated pallet wood
3m x 3m R6 500 • 3m x 4m R7 500
Big or small, we do them all!

Marius 073 133 1452
Jan 078 296 2899

GD GRANITE CC
GRAFSTENE/TOMBSTONES

Vervaardigers van hoë kwaliteit grafstene
012 802 0087 / doria@gdgranite.co.za

Koop direk van die fabriek
Volledige diens:
vanaf kwotasies,
bewoording en
oprigting
• Rig orals in Gauteng
en omliggende dele op
• Onbeperkte letters op
grafsteen

Bronnie van den Berg

Mense sit die plat in platteland

Wat is dit wat van die platteland die platteland maak? Wat maak hom anders? Jy kan maar vra wat maak die platteland plat? Ja, dit is daardie windpomp wat met sy eentonge tjierts-tjierts-deuntjie die blinkwatergietjie geduldig tot in die slykdam spoeg-en-sluk, spoeg-en-sluk en dit is die bekslaanhek wat net op 'n baie sekere manier sonder enige ernstige beserings ge-oop en getoek word. Dis die kraai van die haan sogrens klokslag 'n halfuur voor die son sy

aanslag begin en die weemoedige geroep van die Afrika naguitjie na sy maat in die sterk skemer – good-lord-deliver-us, good-lord-deliver-us ...

Platteland is die reuk en irritasie van stof en veldbrandas wat die droë noordwesste wind opwaai terwyl 'n bejaarde perd hangkop en half skeef in die karige koeltejie van 'n kiepersol staan.

Die dingé en baie meer maak die platteland anders, maar dit het ook 'n sterk invloed op die vorming en wese van 'n andersoortige mens. En dit is bowenal die mense wat die plat in die platteland sit.

Maar dis ook die uitsens en hoop op daardie unieke, vars reënreuk wat saam met die suidoos aankom en wat die einste ou perd met lawwe uitbundigheid trotskop en

opskoppend rigtingloos deur die veld laat galop. En dit is die werklike waardeer en dankbaarheid as die eerste swanger somerdeurdrups die stofpaaie in modderbaddens omskep.

Die dingé en baie meer maak die platteland anders, maar dit het ook 'n sterk invloed op die vorming en wese van 'n andersoortige mens. En dit is bowenal die mense wat die plat in die platteland sit.

By plattelanders is dit nie bloot by die kontreiwinkel instap, koop en loop soos wat stadsmense doen nie. Dis instap, groet en kuier en klets voor jy jou plaasmelk, brood en parfien aankoop, groet en gaan.

As 'n plattelaender jou vra hoe dit met jou gaan is dit omdat hy regtig wil weet. Plattelanders skud nog blad en soengroot beteken kaplaks vierkantig op die mond en nie ietwat vieserig half op die wang, half in die lug nie.

Natuurlik praat plattelanders oor mekaar, maar hulle praat ook met mekaar en hulle praat reguit. As hulle skinder, dan skinder hulle ook reguit.

Op die platteland groet jy die ou wat van vooraf met die plotpaadjie afgerig kom en as hy 'n plattelaender is, groet hy jou terug. Hy maak pad vir jou om verby te kom as die padreserwetjie aan sy kant meer rybaar is as die een aan jou kant en

hy
doen
diesel-
de vir hom. As

dit 'n vrou in die voertuig is, lig jy jou hoed as jy een op het.

En jy jaag nie op die stofpaadjies nie. Al is jy ook haastig, hou jy terug want jy is 'n plattelaender en jy weet wat jou stofopskop doen aan die mense wat neffens die pad bly.

As die veld afbrand gaan jy help hokslaan en as jou buurman se

buurman of dié se buurman se water opdroog en jou boorgat hou nog, dan help jy ook want jy ken 'n gesukkel met water. Plattelanders mors nie met water nie, al het hulle ook 'n oorvloed daarvan. Min goed maak 'n ware plattelaender meer emosioneel omgesukkel as iemand wat water misbruik.

Plattelanders gebruik nog byname,

nie uit nydigheid nie, maar met deernis en om verwarring uit te skakel. Omdat hier byvoorbeeld heelwat Piette in die Bronberg bly het ons 'n Pienk Piet, 'n Piet Gras (hy dek grasdakke), Piet Hoender, Piet Neus, Piet Skiet, Piet Tonnel en Piet Hotel. Almal Piette wat help om die plat in die platteland te sit.

Gerhard Kleijn, Oktober 2003

BOMA Vleismark Meat Market

BOMA Vleismark nou oop in Silver Lakes • 012 998 1617

Six Fountains Sentrum, langs Makro Silver Lakes

Ons is steeds in

- Olympusrylaan, Olympus 012 991 3022
- Rubensteinlaan, Moreletapark 012 998 8711

www.bomameat.co.za

A-Z CHEMICALS SOAPSHOP

Industriële & huishoudelike gebruik (1-25 liter) asook hervul van eiehouers

Matwas-masjiene te huur

EKOvriendelike produkte vir insekprobleme

Kerkstraat 32, Bronkhorstspruit 013 932 1034

What are the odds?

"Hard times can leave you feeling trapped in a cycle of fear ... You're afraid to embrace hope. You feel like you've used up all your strength to survive the strongest storm of your life and now you don't even have the energy to dream a new dream." This is the beginning of the 'Daily Motivation' I received in my inbox today. Eerie. Often these daily messages seem to address the very thing I've been pondering. You know the feeling – thinking about someone, then the phone rings and it's that very person on the line. Or encountering a new word for the first time and then you're suddenly reading it or hearing it in the most unlikely places.

Jung writes that the problem of synchronicity has puzzled him for a long time, ever since the mid 1920's when he was investigating the phenomena of the collective unconscious. He kept coming across connections which he simply couldn't explain as chance groupings.

"What I found were 'coincidences'

which were connected so meaningfully that their 'chance' concurrence would represent a degree of improbability that would have to be expressed by an astronomical figure," Jung writes.

Tom Robbins says it's sort of like an infinite number of monkeys locked up with an infinite number of typewriters eventually producing 'Hamlet', not to mention 'Tarzan of the Apes'. So, what is synchronicity? Magic?

Jung writes that while noticing synchronicities is a healthy function of the human mind, it could become harmful within psychosis. So, how do you know that the syn-

chronistic 'messages' you think you receive are not part of a deranged mindset?

Robert Moss says that living by synchronicity isn't merely about getting messages. "It is about growing the poetic consciousness that allows us to taste and touch what rhymes and resonates in the world we inhabit, and how the world-behind-the-world reveals itself by fluttering the veils of our consensual reality."

Sue Monk Kidd writes that synchronicities are those times when an outer event resonates mysteriously and powerfully with what's happening inside. She says that these events are more numerous during great shifts and upheavals. "If we pay attention, if we approach them as symbolic and revelatory, they will often illuminate a way for us."

So, I'm paying attention to the 'Daily Motivation' that sparked this entire train of thought. And yes, I am in the process of surviving the strongest storm of my life and the synchronicities I experience act as a life raft.

For example, I keep seeing 444. I would wake up in the pitch dark and my cell phone shows the time as: 4:44. I see it in the afternoons as well. Triple four appear in phone

numbers, addresses, till slips, OTP's and even the code for the prepaid electricity meter. Of course I could not resist looking up the significance of 444. Apparently it often turns up for the recently bereaved. Bingo!

Okay, the aim is not to slavishly keep looking up established interpretations. Maybe you should just write down your own associations with numbers you keep seeing. What connections can you make between the number and specific choices or concepts? Where have you seen it before? What are the feelings that come up when you see the number?

James Redfield writes that synchronicity is meaningful because it brings us information at just the right time. "While leading us forward, it also feels very inspiring and destined in a way. It feels like we're on a path of unfolding in our own personal evolution."

What kind of information did 444 bring me? The answer lies in something Jennifer Sodini says: "Nothing lasts, but nothing is lost. Seek the lesson, and you will find yourself."

Salon De Dieu

OCTOBER SPECIALS Valid till 25th

Mon - Fri: 8h30 - 17h00 Sat: 7h30 - 14h30

Public Holidays subject to appointment.

Monday & Tuesday Pensioners day

Full Head Hair Colour

Ex-Long R800.00
Long R800.00
Medium R670.00
Short R600.00
Lang R700.00
Roots R480.00
Ex-Long R920.00

Botox Treatment

Q4 Centre Shop 10

Cnr Garsfontein & Tierpoort rd.

Whats app or Call 073 230 5595

Full Pedicure R150.00

Nail Art R20.00 per Nail

Kaleideo Eye Care

Lourens Odendaal B.Optom (RAU)

WAPADRAND SHOPPING CENTRE, PRETORIA & EAST RAND

Private eye care at very low prices!

Jeep EYEWEAR

Eye examination: R160-00

Spectacles: Single vision from R590-00

Bifocal from R1 190-00

Multifocal from R1 990-00

- Frame included (more than 250 to choose from)
- Most medical aids accepted (T's & C's apply)
- Upgrades available (e.g. photochromic, thinning, anti-reflex, blue control, rimless- and titanium frames)

For appointments:

082 382 5215 | 060 762 8484

WE ARE A LEADING FABRICATION COMPANY OF ALL STONE BRANDS IN GAUTENG.

With the largest display of FULL SLABS in Pretoria!

What we do

We specialize in fabricating and installing various stone work surfaces and our products are ideal for use in all those spaces that surround life as it happens - kitchen counter and bathroom vanity tops, reception and bar counters, staircases and wall cladding.

Our team will provide you with support and any technical requirements. With our top of the range equipment, we can also assure you of superior installation quality.

**KITCHEN TOPS • VANITIES • FURNITURE PIECES
CLADDING • FIREPLACES • FACADES • FLOORING**

PROUD MEMBER OF THE

The KSA offers consumers the five key things they need most when shopping for new stone counters:

- ADVICE • GUIDANCE • ACCOUNTABILITY
- SECURITY • RECOURSE

Access to free mediation through the KSA, run by qualified mediators, is a security-blanket consumers cannot afford to ignore.

For quotes or more information call or whatsapp:

Verny 082 334 1891 | Sales office 076 652 8967 | 012 809 8927/8

For sales enquiries e-mail verny@juststone.com | sales1@juststone.com
www.juststone.com

East Ridge Design Center
Shop C1, Graham Road
Zwavelpoort, Pretoria

Follow us on social media to see our latest projects & new exciting products

JUST STONE

projects

- Fabricators of Repute -

BOXMAN®
FOR ALL YOUR BOX NEEDS.

071 643 4342 / 076 652 8967
info@boxmanpretoriaeast.co.za

A8, East Ridge Building and Design Centre Lynnwood,
Graham Road & Boschkop Road, Zwavelpoort, Pretoria

MAKE A DIFFERENCE THIS CHRISTMAS

SAVE THE DATE

- buy local •
- buy from someone self-employed •
- support people with disabilities •

22 NOV - 03 DEC 2023

WEDNESDAY TO SUNDAY DAILY FROM 09:00 - 17:00

FREE ENTRANCE AND PARKING | FULL LICENSED RESTAURANT |
LIVE ENTERTAINMENT

WWW.NICKELMARKET.CO.ZA | 012 940 0221 | INFO@NICKELMARKET.CO.ZA
KUNGWINI WELFARE ORGANISATION, GRAHAM ROAD, ZWAVELPOORT, PRETORIA

CASHLESS
MARKET

DE TOKS KRUIE VIR 'N KLEINER MIDDEL OPGEBLASENHEID EN OPHOPING

- Prebiotiese Ondersteuning
- Metabolisme Hupstootter
- Lakseermiddel

Inolax®

Onreëlmatigheid en lewer
ondersteuning!